Ч. 104. Четвер 10 (23) мая 1901. Рік XI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(Делеґациї. — Спільний буджет на рік 1902. — З ради державної.)

Вчера о годині 12-ій в полудне приймив Цісар делеґацию угорску, а відтак о 1 по полудни делеґацию австрийску. На промови президентів делеґаций відповів Монарх тими словами: „З правдивим вдоволенєм учув я висказані устами президента вневненя о вашій вірности і льояльности і висказую панам за те мою сердечну подяку. Смерть мого дорогого союзника Є. Кор. Вел. Короля Італії і Єї Кор. В. королевої Анґлії глубоко мене засмутила. З особливим вдоволенєм можу також і сим разом вказати на наше незмінно сердечне відношенє до союзних держав, як також на наші повні довірія відносини і на скрізь приязні до всїх иньших держав. Можу з того радістного політичного положеня виснувати оправдані надії дальшого удержаня мира. Заколоти в Хіні, які лучили ся минувшого року, зробили конечною рівночасну акцию держав для охорони їх тамошних представителїв і їх підданих, именше для привернення ладу в тій державі. Наша участь в тій збірній акциї обертає ся від самого початку в рамцях і межах вказаних з одної сторони великодержавним становищем монархії а з другої сторони малим розмірно обсягом наших інтересів в тій державі. Мій войсковий заряд, як то вказують предложеня, обмежив видатки в спосіб як найдальше ідучий. Проби для заведеня нового материялу в артилєриї ще дальше тревають. Босна і Герцеґовина покриють, так як доси, свої видатки адміністрацийні, з власних доходів. В довірію у ваш патріотизм, з котрим приступаєте до сповненя ваших задач, желаю вашим нарадам поводженя і витаю Панів сердечно". По виголошеню престольної бесіди відбув ся серкль, в часї котрого Цісар розмавляв майже з кождим з поодиноких делеґатів. Найдовше розмавляв Монарх з делеґатами ческими, хвалив їх готовість до праці в парляменті, і висказав свою радість, що небавом загостить до Праги. З послом Барвіньским розмавляв Цісар о теперішних працях в парляменті, і о законі, дотикаючім будови водних доріг. Пос. Барвіньский підніс, що комісия водна, по кількох дуже напружаючих засїданях, полагодила ту справу в цілости. Цісар висказав надію, що то предложенє як найскорше стане законом. Відтак говорив ще Цісар з п. Барвіньским о працях в делеґациях і приймив з вдоволенєм до відомости, що також і п. Барвіньский приймив один реферат.

Правительство внесло буджет на 1902 рік. Загальна квота потреб виносить 357,814.966 К., о 780.260 К. більше, як в минувшім році. На міністерство заграничних справ потреби netto суть 10,754.350 К. більше о 334.373 К. як в минувшім році. На міністерство війни 342,568.000 К. (більше о 450.000 К.); з того випадає на війскове ordinarium 275,858.000 К. (більше о 2,399.000 К.), на extra ordinarium війска 20,019.000 К. (менше о 5,149.000 К.). Ordinarium маринарки виносить 30,803.000 К. (більше о 2,281.000 К.). Extra ordinarium маринарки 15,887.000 К. (о 918.460 К. більше). Потреби на окупацийний простір виносять 7,367.000 К. Міністерство заграничних справ домагає ся кредитів на вибудованє посольскої палати в Мехіку, на уряджене кількох нових консулятів, приміром в Сідні, в Тієнтсіні, і на заміну кількох почетних консулятів па фактичні. Міністерство війни потребує гроший на уфортифікованє деяких місцевостий новими арматами, на дальші проби з арматами нової системи. Міністерство маринарки потребує 3,400.000 К. на фльотилю на Дунаю.

На вчерашнім засїданю палати послів по відчитаню інтерпеляций і внесень ухвалено передати комісиї податковій без першого читаня правительствене предложенє о заведеню податку від горівки. По відповіди дра Кербера на кілька інтерпеляций приступлено до дальшої дискусиї над законом о будові нових зелїзниць. Промавляло кількох послів, почім принято §. 1 закона серед оплесків цілої палати. З призначених на ті будови 487 міліонів припаде на Галичину 77 міліонів. На вчерашнім засїданю внесло правительство також проєкт закона о обезпеченю приватних урядників.

---

6)

ПЛАНЕТИ СОНІЧНОГО СЬВІТА.

(Написав К. Вербенко.)

III.

Марс і єго місяці.

(Дальше).

Але припустім, що ті якісь люди на Марсї суть дуже інтеліґентні, навіть о много а много інтеліґентнїйші від нас, то все-таки мусимо спитати: на що їм так широчезних каналів або хоч би доріг? Хибаж они своїми розмірами так великі, що не могли би поміститн ся на судних або возах, хоч би й найбільших, які ми тут на земли можемо збудувати. В такім случаю були би то хиба якісь велити, про яких у нас говорить ся в байках, а тогди мусїло би їх на малім Марсї бути хиба лиш дуже мало. Як видко, входимо тут вже на широке поле фантазиї, котра не знає ні границь, ні міри, і кождий може вже досьвівати собі конець по свому, як хоче і вміє. А все-таки послухаймо, як поясняє то зявище каналів на Марсї берлїньский учений, др. Маєр, на основі давнїйших здогадів штокгольмского ученого Тернебома.

Припустім, — каже він — що в тім напрямі, в якім ми нині видимо на Марсї широкі лінії, пороблено справдешні канали нормальної ширини. Скоро на якійсь півкули зачне сніг топити ся, то прибувша вода спливає каналами на другу півкулю, або бодай з моря і тих долин, де творять ся тогди моря, на суху землю. Той відплив води каналами мусить бути дуже значний, бо жовта маса на Марсї, котру в сїм случаю мусимо уважати за неурожайну, суху пустиню, іде безперивно довкола цілої планети. Той величезний рух води, який у нас відбуває ся що року межи північною а полудневою півкулею, а котрий на Марсї єсть, що правда, слабший, але все-таки досить значний зі взгляду на ті величезні снїгові шапки на бігунах, мусить очевидно конче перетискати ся через ті канали і вимулює їх щораз більше. Коли та жовта земля на Марсї дїйстно піскова пустиня, то в нїй поробляють ся незадовго величезні водомиї, і вздовж каналів настануть такі простори, як ті урожайні поля, які що року Ніль заливає.

Отсей здогад єсть дїйстно ще найбільше зближений до природної дїйстности, і промавляє найбільше до переконаня, опертого на спостережених на нашій земли. Єго піддержує ще більше слїдуюче спостереженє Скіяпареллїєго в роках 1879/80. В одним жовтим місци, названім Тарзіс, добачив сей учений білу смугу, що виходила від північного бігуна, так, як ті заточковаті, о котрих ми вже попереду розповідали, що то були здаєсь смуги падаючого снїгу. Скіяпареллї уважав отже умисно на то, чи канали, понад якими переходила тота смуга, перервуть єї, значить ся, чи темні лінії на Марсї розділять білу смугу на кусні. Коли би канали були повні води, а тота біла смуга була з якоїсь спадаючої маси, котра при відповідній теплоті розпливала би ся в ту темну масу, яка виповняє канали, значить ся, як би то був спадаючий сніг, що топив би ся в каналах а оставав ся на сухій земли і вкривав єї, то в тій білій смузї видко би було в тім місци, де она переходить почерез канали, темні лінії. Колиж би ті темні лінії, які ми називаємо каналами, були лиш, скажім зеленими смугами, вкритими травою і взагалі ростинами, то біла смуга, отже той ніби сніг, повинна би їх закрити, значить ся перервати канали в такій ширині як она сама. Показало ся, що тогди настало по части одно і друге. Темні лінії або канали стали в тім місци, де почерез них переходила біла смуга, значно вузшими, значить ся, біла смуга закрила їх по части з обох боків, або той ніби сніг припав їх; противно же канали ніби своєю серединою виділи ся зпід білої смуги, і єї перервали темні лінії.

Се спостереженє годить ся отже дуже добре з попереднім здогадом і піддержує єго. Там, де по обох боках каналів була буйна ростинність, сніг єї присипав і она побілїла, деж між нею був дїйстно канал, там сніг топив ся в нїм, а крізь смугу було видко темну лінію, але вже значно вузшу.

Зібравши тепер все разом, можна ось що сказати: Марс знаходить ся імовірно в тій добі свого розвою, яка лежить по середині між тими, в яких знаходить ся місяць і наша земля. Він старший від землї і перейшов мабуть вже давно той розвій, який переходить тепер наша земля, але ще не дійшов до тої доби, в якій знаходить ся місяць, де вже нема зовсїм

Новинки.

Львів дня 22 го мая 1901.

— **Жіноче товариство „Руска охоронка" у Львові** зробило перший ступінь в своїй діяльности. Заходом виділу товариства та при щедрій помочи й підмозї ветерана-патріота Вп. о. Кирила Сілецкого з Жужеля, сокальского повіта, засновано в приручені до жужельскої парохії селї Цеблові першу руску охоронку для сельских дітий. Материяльні основи до заложеня охоронки дав протектор і фундатор о. Сілецкий, відступивши збудовану на ту ціль простору хату з обширним огородом та загалом запевнивши охоронці й управительці охоронки повне удержане. Управу охоронки обняла іменована з рамени виділу товариства п-а Зеновія Майковска, котрій придїлені помічниці з поміж сільских дївчат. В охоронці находять нагляд діти від четвертого (менче-більше) року житя, котрих родичі виходячи з дому, приводять до охоронки й віддають під опіку настоятельки. Рівно-ж і діти в шкільнім віцї, що мають південну науку, можуть вільний від шкільної науки час проводити в охоронці. Там забавляють ся діти під оком настоятельки і єї помічниць пожиточними, приличними і здоровими іграми і забавками, пісоньками і т. п. Настоятелька учить їх перших молитов та початків катихизму, а крім того цікавими поучаючими а легкими оповіданями та наглядним способом при помочи образків розширяє умовий їх горизонт. Треба надїятись, що почин молодого а рухливого товариства увінчає ся найкрасшими успіхами та що оно найде ще не одного добродїя, що за примiром о. Сілецкого прийде єму з підмогою в тяжких початках і дасть можність заснувати в як найскоршім часї неодну охоронку. — Адреса товариства: „Руска Охоронка" на руки Вп. М. Грушевскої у Львові, ул. Домбровского ч. 6.

— **Нове руске товариство задаткове** завязують львівскі і поза-львівскі Русини. Ціль сего товариства така, щоби всї ті люди, котрі працюють, як то каже ся, головою, і жиють з тої місячної платнї, яку дістають, отже всеодно, чи то урядники, чи сьвященики, чи висші і низші урядники при зелїзницях, чи то служба урядова, урядники приватні, або й такі люди, що не дістають ніякої платнї, лиш просто зарабляють собі н. пр. плодами свого пера, як лїтерати і журналїсти, могли легко одержати дешевий кредит особистий, дешевший і скорший, як у всїляких дотеперішних товариствах задаткових. Крім того есть в плянї, щоби се товариство помагало ще своїм членам у всїляких потребах господарских, ось як н. пр.: Хтось потребує упорядкувати своє господарство, потребує, скажім, постарати ся о домашну знадобу, або о біле та постіль. На таке впорядковане треба видати відразу більшу суму. Отже в таких справах приходило би згадане товариство також в поміч своїм членам. Треба лиш, щоби до такого товариства приступило як найбільше членів, а тогди дасть ся ціль осягнути.

— **В Синевідску вижнім** завязала ся „Спілка ощадности і позичок, стоваришене зареєстроване з необмеженою порукою". Цілею спілки є старати ся о материяльне і моральне піднесене членів спілки, іменно: а) уділяти членам по мірі потреби пожиточности цїли і по мірі фондів позички потрібні в господарстві, промислї і торговлї, а то з фондів, які спілка на ту ціль збирає, при помочи спільної, необмеженої поруки своїх членів; б) дати можність поміщувати на процент гроші заощаджені, а марно лежачі в той спосіб, що спілка принимає і опроцентовує вкладки щадничі; в) підпирати творення спілок і заробкових та господарских стоваришень в окрузї спілки. Дирекцию становлять: Василь Мицик, Дмитро Коваль, Василь Карпінець, Іван Кавка і Тимко Піруc, господарі замешкалі в Синевідску вижнім. — Окружний суд в Стрию яко торговельний вписав спілку до реєстру стоваришень господарских.

— **Огні.** В Демянові, повіта рогатиньского, на фільварку Щока вибух огонь і спалив стайню гр. Кл. Дідушицкого, а в огни згоріло 45 коров і один кінь; шкода до 11.000 корон. Огонь був імовірно підложений. — В Посолівцї, гусятиньского повіта, згоріли дня 13-го с. м. дві загороди селяньскі. — В Лїсках, повіта сокальского, погоріло дня 12-го мая с. р. до години аж 32 нумерів з 70 будинками. З погорівших були, крім чотирох, всї асекуровані; але на дуже малу суму, так, що господарство вартости н. пр. 1000 зр. було асекуроване лиш на 400 зр.

— **В Бірках великих** при копаню фундаментів під нову церков натрафлено на старе кладовище. Між иншим викопано кости женщини в шовковій сукни. Шовк задержав навіть свою барву, буру, натомість хибувало в сукни тих складових частий, що не були з шовку. Труп той міг находити ся в земли від ста лїт.

— **Читальня „Просьвіти" в Стриганцях** устроює в сали школи коширскої в недїлю 26 с. м. вечерок вокально-музичний в память Тараса Шевченка з слїдуючою програмою: 1) Вступна річ. 2) Матюка „На розвалинах Галича" хор мішаний. 3) Шевченка „Гамалїя", декламация. 4) а) Цегвіньского „Гамалїя", б) Воробкевича „Там де Татран" хор муж. 5) Ів. Л.: „В 40-ві поминки Т. Шевченка" декламация. 6) Нижанковского „Батько і мати" дует на сопран і альт. 7) Лисенка „На берїжку у ставка" хор міш. 8) Вахнянина „Поморила наша доля" сольо теноровe. 9) Нїщиньского „Закувала та сива зазуля", хор муж. 10) „Ще не вмерла Україна". Дохід на будову місцевої читальнї без ограничення жертволюбности. Початок о год. 7 вечером. На сей вечерок запрошує всїх сердечно — *Виділ читальнї.*

— **Огонь.** З Калуша доносять, що там горіло оногди вже другий раз. Огонь вибух з півночи в середині міста напротив церкви і лиш для того, що воздух був спокійний а люди ратували з цілої сили не дійшло до більшої пожежі. — В Залужу під Збаражем згоріла в ночи з пятниці на суботу одна хата, причім попекла ся значно одна дитина а одного робітника привалила спадаюча стеля. Покалїчених відставлено до шпиталю.

— **Кара Божа або злодїйский дотеп.** Комісар поліції у Львові упоминав оногди караного вже нераз злодія Савла Брайнера і промавляв єму до розуму і серця. Злодій вислухав спокійно науки а відтак відповів спокійно: Прошу пана комісаря не гнївати ся на мене, я нїчо злого не роблю. Кождий чоловік есть на сьвітї потрібний і злодій також. Коли Бог хоче когось покарати, то зсилає на него всїлякі муки. На одного пішле хоробу, на другого смерть, на третого шкоду а тогди я іду і караю єго. Як я єго обкраду, то він потерпить страту і так буває укараний. Я нічого злого не роблю! Є то лиш „кара божа".

Господарство, промисл, торговля, гігієна і вихованє.

Ради господарскі.

— Щіплена земля під стручкові ростини. Як то практика всего научить. Неодин господар переконав ся вже нераз, що горох або взагалї стручкові ростини не удають ся добре на тім ґрунтї, де їх доси не сїяно. Причиною сего єсть та обставина, що тoтi ростини не можуть добре збирати з воздуха потрібний азот, а не можуть єго збирати длятого, що не мають потрібних до того помічників. Яких помічників? — спитає хтось може. Ми пригадуємо тут то, що писали свого часу про

нїякого житя. Жовті місця на Марсї то суха земля, як здає ся зовсїм пуста, може піскувата пустиня; она займає більшу часть планети і тягне ся безпереривно довкола неї. Тота якась нїби вода на Марсї займає в порівнаню з нашою землею значно меншу часть поверхнї Марса і творить лиш на полудни більші одноцїлі моря, з котрих місцями визирає земля мов би підводні піскові лави. Вода задля того, що єї лиш в декотрих порах року досить богато, закриває лиш часами низше положені части землї, а ті показують тогди такі зявища, які дуже подібні до тих, коли у нас на земли зачинає розвивати ся ростинність, розуміє ся о стілько, о скілько ми то можемо добачити на Марсї. Жовті маси марсової землї не показують ніяких змін.

Щож суть канали? — То здаєсь дїйсно канали, які колись покопали марсові люди, коли виділи, що земля їх стала вже дуже неурожайною задля браку води, а коли они побачили, що ті канали надали дїйстно їх земли нового житя, то они покопали не далеко від давних каналів і рівнобіжно до них нові і в той спосіб повстали подвійні канали. Вода з часом вижолобила ті канали дуже значно і длятого они такі тепер широчезні. Скоро сніги на бігунах зачнуть топити ся, то наповняють ся насамперед значнїйше перші давні канали а в слїд за ними і другі рівнобіжні до них а тогди видимо на Марсї цїлу систему подвійних каналів.

Тепер настає питане, чи на Марсї суть дїйстно якісь люди? Штучна без сумнїву будова марсових каналів змушує нас конче припускати, що на сїй планетї були колись дїйстно якісь розумні, інтелїґентні сотворіня, що були люди. Чи такі самі, як ми, чи лиш подібні до нас, се вже річ меншої ваги. Але чи суть они там ще й тепер? На то не маємо нїякого доказу і доти не будемо того знати, доки они не дадуть нам хиба якогось знаку о собі. Скорше можна би припустити, що їх вже нема, що вимерли і лишили по собі ще лиш слїди своєї інтелїґенциї — канали на Марсї. На сей здогад наводить нас та обставина, що воздух на Марсї єсть вже дуже рідкий, а то єсть також причиною, що на Марсї не видко хмар. Вода на Марсї вже при 46 степ. Цельзия переходить в пару, але задля того, що воздух там рідкий, она не може утворити хмар, бо сонце через рідкий воздух пускає більше тепла і оно розганяє пару. Противно буває в ночи, коли в рідкім воздусї настає велика студінь; тогди творять ся з пари хмари і з них паде снїг. Та обставина, що на Марсї воздух вже рідкий і що не творять ся хмари, спонукала деяких учених припускати, що на Марсї взагалї нема води отже й нема снїгу, а щоби пояснити звідки беруть ся ті білі плями на бігунах, то висказуваню здогад, що могла би то бути також вуглева кислота, котра при відповіднїй студени гусне також і творить білу масу. Тепер однакож видимо вже ясно, що нема причини припускати мов би на Марсї не було води і що всї зявища на сїй планетї дадуть ся досить добре пояснити, скоро лиш більше будемо держати ся правил природи як образу буйної фантазиї.

В 1877 р. удало ся американьскому астрономови Галь у Вашінґтонї відкрити ще й д а місяцї Марса, котрі мов би ще доповнили чудність марсового сьвіта для нас. Місяцї Марса то такі малесенькі кульочки, що мабуть нема вже менших між звіздами. Він назвав їх Деймос і Фобос, (обава і страх) — імена обох синів божка війни Марса, котрі запрягали конї до воза, скоро їх батько вибирав ся на війну. Вже давнїйше, бо ще в першій половині 18-го століття був здогад, що Марс мусить мати два місяцї а на той здогад наводила та обставина, що вже знано, що Юпітер має 4 місяцї. Тодїшні фільософи любували ся шукати правди в числах, отже казали, що коли наша земля має 1 місяць а Юпітер 4, то планета межи ними Марс, мусить мати 2. Коли же їх тогди не відкрито, то лиш длятого, що не було ще так великих дальновидів як пізнїйше.

Оба ті місяцї так вже маленькі, що величини їх не можна вже обчислити безпосередно звичайним способом, а треба аж брати до помочи їх силу, з якою їх поверхня може відбивати сьвітло сонця. Так обчислено, що один з тих місяців, більший, Фобос має в промірі звиш 9 кільометрів. Єсть то така куля, що займила би місце Львова і єго найблизшої околицї. Місяць сей всходить противно як всї звізди на заході а заходить на всходї та оббігає на около Марса раз на $7\frac{1}{2}$ години. Він показує ся для того два рази що ночи в повни. Другий місяць, Деймос, єсть ще менший, бо має в промірі всего лиш 8 кільометрів, а оббігає довкола Марса раз на 30 год. і 15 мін. Колиб на Марсї були дїйстно якісь люди, то они виділи би звідтам той перший місяць десять разів меншим як наш місяць, а другий місяць був би для них ще меншим як для нас Вене-

вовкиню або люпін. На корінцях вовкині як і взагалі на стручкових ростинах роблять ся то менші то більші ґузки, як показує ся, з того, що на них осідають малесенькі оком невидимі грибки і ті тогди помагають ростині брати азот із воздуха, який входить в землю. Де тих грибків нема, там стручкові ростини не можуть брати собі азоту. На ґрунті, де вже росли такі ростини, суть ті грибки, а на ґрунті, де они ще не росли, там тих грибків нема. Щоби же они росли красно, то треба їм спровадити таких грибків з ґрунту де они суть або защіпити їх в новім ґрунті. В тій цїли бере ся землю з відповідного ґрунту але не зверха лиш із середини з глубини на яких 8 цент. і розсїває ся єї по новім ґрунті а відтак приорює. Де можна набрати такої землї там треба брати єї богато, але де не можна, де треба би єї здалека возити, там защіпити в першім роцї лиш маленьку часть ґрунту, а в слїдуючім можна вже мати богато землї до щіпленя.

— Про управу печериць або шампіньонів. Печерицї то смачна та здорова на поживу губа, добра не лиш для власного ужитку але й на продаж, а одиєська із всіх, котру можна штучно розмножувати і до того ще й без великого заходу. Тому то в декотрих краях особливо під великими містами позаводжувано управу печериць на величезні розміри. А у нас? Дехто збирає дикі, коли на них знає ся, а коли нї, то іде попри печерицю, штуркне єї ногою, вирве із землї, кипе і розтолочить та й поплете ся дальше без думки не знаючи, що розтолочує скарби. Отак у нас неодно марнує ся, не одному дає ся марно пропадати, бо люди темні духом ходять як слїпі. Печериця удає ся майже всюди, в городї, в інспектах або т. зв. теплих скринях; кожда така скриня, під котрою єсть кіньский гній, надає ся на розмножуванє печериць. Тогди в такій скрини можуть попри печерицї рости ще й инші ростини і давати їм тїнь, котру они люблять, а від них брати вохкість, яка їм непотрібна. В теплих скринях можна розмножувати печерицї в той спосіб, що садить ся розплодок (грудки з грибшею, білими мов плїснь ниточками) зверха на грядцї інспектовій але не в земли лиш на самім гною під нею; або можна також садити довкола теплої скринї з боку в землю, котру гній огріває. В сім послїднім случаю не потребує печериця вже більше нїчого; коли же садить ся єї на верх, то місце де она засаджена треба вкрити вазонком, доки аж не покаже ся грибша. Де нема інспектів, там робить ся грядку в той спосіб, що викопує ся землю на 2 стопи глубоко і наповняє ся коротким кіньским гноєм. Таку грядку вкриває ся землею і можна єї засадити ще якимись ростинами. Печерицї можна розмножувати в стайнях і там треба укладати гній в видї скринї та добре єго з боків приплескати. Щоби печерицї можна собі розвести треба передовсїм знати як обійти ся з гноєм і як єго прилагодити, а відтак як зробити грядку і наконець як засадити розплодки. Гній повинен бути лиш кіньский а коли за сухий то можна до него домішати ще й коровячих лайняків; він повинен бути короткий; єго треба насамперед зложити на купу і коли можна посипати ґіпсом а за 4 днї переложити на нову купу та зробити то само ще два рази в тих самих відступах часу, а відтак аж укладати гній на призначенім місци. (К. б.)

— Як нищити усеницї на капустї. Хтось може погадає, що ще не пора о тім думати, а ми скажемо, що лїпше скорше, як запізно, а то тим більше, що вже й тепер можна тому лиху давати раду. Треба передовсїм нищити всї білі мотилї, які лиш де появлять ся. Пізнїйше, коли усеницї вже покажуть ся, то не ма иншої ради, як лиш також їх нищити, збирати і убивати. Але незавадить спробовати ще слїдуючого способу, котрий єсть новий, а має бути дуже добрий — посипати усеницї на капустї томасівкою (люкиню з жужлів). Одна нїмецка часопись господ. доносить, що посипуванє томасівкою дуже помагає. Коли торік так зроблено, то вже за кілька годин велика часть усениць втекла з капусти, а богато таки вигинуло. На другий день було повно здохлих усениць на листю капусти. Капуста була вже дуже ушкоджена, але незадовго поправила ся дуже значно. На морґ треба посипати 1 сотнар томасівки.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— **Цїна збіжа** у Львові 21 мая: Пшениця 7·60 до 7·80; жито 6·40 до 6·60; овес 6·20 до 6·50; ячмінь пашний 5·— до 5.25; ячмінь броварний 5·50 до 6·—; ріпак 11·50 до 11·75; льнянка —·— до —·—; горох до вареня 8·75 до 9·—; вика 7·25 до 7·25; бобик 5·75 до 6·25; гречка 7·60 до 8·—; кукурудза стара 6·10 до 6·30; хміль за 56 кільо —·— до —·—; конюшина червона —·— до —·—; конюшина біла —·— до —·—; конюшина шведска —·— до —·—; тимотка —·— до —·—.

— **Цїна рогатої худоби** у Відни дня 20 мая: На торг пригнано 5932 штук рогатої худоби, з того 122 галицких а 23 буковиньских. Торг був досить слабо оживлений. Плачено за галицкі тучені воли: пріма 66 до 72 К.; секунда 56 до 64 К.; терция 48 до 55 К. За плїхші і селяньскі воли плачено по 44 до 50 К.; бугаї і корови по 40 до 64 К. (вимково — К.) за 100 кільо живої ваги без податку консумцийного.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Претория 22 мая. Генерал Блюд обсадив місцевість Каролїну.

Мідльбурґ 22 мая. Бури громадять ся в великій силї в горах. Богато бурских відділів перейшло ріку Оранж. Прилучило ся до них 1000 до 1500 людий з Капляндy.

Берлин 22 мая. Ґр. Вальдерзе доносить з Пекіну, що жертвою експльозиї в Калґанї упало 200 Хінців.

Мадрид 22 мая. З нагоди вчерашних виборів до парляменту прийшло в многих місцевостях до розрухів. В провінциї Бадайоз товпи кинули ся на уряди податкові і попалили урядові акти. Жандармерия ужила оружия. Одна особа убита, богато ранених.

Відень 22 мая. Комісия буджетова палати панів змінила закон о горівчанім податку, ухвалений вже палатою послів, так що закон той верне ще раз до палати.

Надіслане.

— **Славний на всї часи нарід Бурів** може бути найлїпшим і найкрасшим приміром для всїх народів, що хотять берегти свою честь народну. Мимо своїх дуже вже ослаблених сил війною, котра веде ся майже вже два роки, мимо свого дуже малого числа в порівнаню з силою і числом анґлійскої армії, постановили Бури вести війну дальше і боронити своєї независимости та самостійности народної і державної аж до послїдної каплї крови. З таким народом варто познакомити ся і єго пізнати. Хто би мав охоту до того, той найлекше і певно що найлїпше пізнасть славний нарід бурский з книжки: „Siegen oder sterben" виданої сими днями в Штуттґартї накладом К. Thienemann-а. Книжку ту написав очевидець і военний кореспондент Фредерік Ромпель. Книжка та має дуже богато красних ілюстраций, котрі знаменито пояснюють зміст книжки і так разом з описом помагають пізнати цїле житє Бурів, їх родини, їх вихованє, їх ношу, їх просьвіту, а відтак майже всїх героїв з теперішної війни і спосіб єї веденя. Тут видимо Бурів, як они розложили ся военним табором, як нідєдають на Анґлійців, як ведуть военних плїнників і т. п. А найважнїйше, що цїла книжка зовсїм не дорога. Хто би єї хотів собі купити, нехай пришле на наші руки 3 корони, а ми вже книжку єму спровадимо.

— „З живого і мертвого" новелї Евгена Мандичевского, дістати можна в руских книгарнях і у автора: площа Академична ч. 4 II. поверх, по цїні 1 Кор. за брошур. і 1 К. 30 с. за оправлену книжочку.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

ра, так, що они голим оком не могли би розпізнати, чи він в повни чи нї. Далеко величавійше представляв би ся Марс тим людем, що були би на котрімсь з єго місяцїв. Люди на Фобосї виділи би Марса 6700 разів більшим як наш місяць, а що ще дивнїйше: та величезна зьвізда переходила би для них два рази в день всї ті відмїни, які переходить наш місяць за 29 днїв. З Деймоса виглядав би Марс ще 1000 разів більшим як наш місяць.

IV.

Прогалина сьвітова межи Марсом і Юпітером та малі плянети в нїй або плянетоіди. — Церес і Паляс.

Під конець XVIII-го столїтя заходили астрономи в голову, як то може бути, щоби межи плянетами Марсом а Юпітером була пуста величезна прогалина, займаюча більше як 533 міліонів кільометрів простору. А то ось длячого они тим сушили собі голову:

Зазначім середну віддаль Меркура від сонця числом 4; тогди можемо сказати, що віддаль Венери від сонця буде більше менше також 4 але треба додати до того ще один раз 3 (4+1×3) або разом 7. Віддаль землї від сонця буде так само 4 але треба ще додати до того 2 рази по три (4+2×3) або разом 10; віддаль Марса буде 4 а до того додати 4 рази по 3 (4+4×3); віддаль Юпітера буде 4 а до того треба додати 16 разів по 3; при Сатурнї треба додати до 4 ще 32 разів по 3 а при Урані 64 по 3. Зложім тепер тоті числа в табельку і придивім ся їм:

Меркур	4	.	.	.	.	=	4
Венера	4	+	1	×	3	=	7
Земля	4	+	2	×	3	=	10
Марс	4	+	4	×	3	=	16
Юпітер	4	+	16	×	3	=	52
Сатурн	4	+	32	×	3	=	100
Уран	4	+	64	×	3	=	196

Коли тепер придивимо ся числам що йдуть в другім рядку з гори на долину, то побачимо що в них єсть якийсь дивний порядок: 1, 2, 4, 16, 32, 64. В тім порядку однакож бракує числа 8, котре повинно би припадати як раз в місце межи плянетами Марсом а Юпітером. Отже той брак числа 8 в тім порядку, в якім наступає по собі віддаль планет від сонця навів астрономів на здогад, що щось в тім порядку „не в порядку", що чогось бракує межи плянетами именно же в тім місци поза Марсом, що там зробила ся якась прогалина. Отже они стали тепер слїдити за тим, чи та прогалина дїйстно порожне місце, чи межи Марсом а Юпітером єсть ще щось чого они доси не знають. Від 1800 р. постановили они собі перешукувати ту прогалину систематично, але заким ще взяли ся на добре до того, сам случай навів на нове дуже важне відкрите в тім просторі за Марсом.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).